

N:o 191.

Af herrar **J. Widén** och **K. G. Almqvist**, i anledning af *Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad anordning af rikets allmänna läroverk samt lönereglering för de vid dem anställda lärare.*

I läroverkskommitténs betänkande af den 8 december 1902, hvilket ligger till grund för Kungl. Maj:ts proposition rörande ändrad anordning af rikets allmänna läroverk, föreslogs, att Strängnäs läroverk, som nu saknar reallinje i 6:e och 7:e klasserna, skulle utvidgas, så att det, utöfver 6-klassig realskola, skulle erhålla både latin- och realgymnasium såsom öfverbyggnad (Betänk. sid. 466). Från detta förslag har Kungl. Maj:t i så måtto afvikit, att han i sin förenämnda proposition föreslagit Strängnäs läroverks omorganisation på det sätt, att det skulle erhålla, utöfver realskola, endast latinalgymnasium. Och har såsom motiv härför hufvudsakligen anförts, att lärjungeantalet vid läroverket, som höstterminen 1901 utgjorde 139, åter nedgått, så att det höstterminen 1903 var endast 119.

Med det förhållandet, att lärjungeantalet vid Strängnäs läroverk, som under 1890-talet varit i stadigt stigande, efter år 1901 åter nedgått något, torde emellertid icke vara ådagalagd, att behovet af ett fullständigt läroverk i Strängnäs icke förefinnes. Den nämnda minskningen sammanhänger säkerligen med det jämväl på andra håll iakttagna förhållandet, att under de senare åren latinlinjen i stort sedt förminskats vid de allmänna läroverken, en förminskning, som stegrats i samma mån som opinionen mot latinets hos allmänheten tilltagit i styrka. Det är alltså bristen på reallinje, som måste antagas i väsentlig grad hafva bidragit

Bih. till Riksd. Prot. 1904. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 71 Häft. (N:o 191). 1

till att lärjungeantalet vid ifrågavarande läroverk nedgått. För detta antagande finnes så mycket större skäl, som realisternas antal vid Strängnäs läroverk under de sista åren, läroverket ännu ägde fullständig reallinje, var jämförelsevis stort, och detta, ehuru reallinjen på den tiden arbetade under synnerligen ogynnsamma förhållanden. Så ägde t. ex. läroverket höstterminen 1876 39 realister af 135 närvarande lärjungar, höstterminen 1877 39 realister af 138 och höstterminen 1878 36 realister af 129 lärjungar.

Erfarenheten har dessutom visat, att många målsmän i staden Strängnäs och dess omnejd, i följd däraf att dess läroverk saknat reallinje på öfre stadiet, måst sända sina barn eller myndlingar antingen från början eller åtminstone från 5:e klassen till städer, som äga på reallinjen fullständiga läroverk.

I full öfverensstämmelse med den erfarenhet, som ofvan blifvit uttalad, framhåller ock läroverkskommittén i sitt betänkande (sid. 465), att det icke kan vara tidsenligt, att rena latinymnasier upprätthållas på orter, där realgymnasium icke finnes; »ty därigenom skulle», säger kommittén, »alldenstund nu öfver halfva studentantalet icke går till universitetet, en stor mängd lärjungar tvingas att antingen flytta till någon stad med realgymnasium eller ock på latinnet nedlägga mycken tid och arbete, som kunde bättre användas på andra för dem viktigare ämnen. Men å andra sidan», fortsätter kommittén vidare, »väljes dock latinlinjen ännu af ett mycket stort antal lärjungar, ja till och med af det större antalet vid många läroverk med båda linjerna, och latinlinjens indragande vid sådana läroverk, där den nu finnes, skulle därför medföra en kännbar brist.» Och har detta för kommittén utgjort skäl för införande af reallinje på gymnasialstadiet äfven vid de läroverk, där sådan linje för närvarande icke är fullständig. Riktigheten af detta kommitténs resonemang torde näppe- ligen kunna jäfvas.

Därest Riksdagen kommer att godkänna den nådiga propositionen i fråga om anordning af Eskilstuna läroverk såsom fullständig realskola och i fråga om utvidgning af Södertelje pedagogi till en samskola med lika antal klasser, så synes häri ligga att kraftigt motiv till att förutnna norra Södermanland ett gymnasium, där ynglingar från nämnda realskolor kunna fortsätta sina studier äfven på reallinien. I all synnerhet föreligger ett dylikt behof från Eskilstuna, från hvars skola företrädesvis reallinien vid gymnasiet kan väntas komma att rekryteras.

Det är nämligen jämväl så, att Strängnäs synnerligen väl lämpar sig

till att blifva en samlingsort för lärjungar från nämnda orter. Stadens i sanitärt hänseende högst gynnsamma läge, dess lämplighet äfven ur andra synpunkter att vara ett säte för läroanstalter, dess numera fördelaktiga järnvägsförbindelser äro allt förhållanden, som härtill i hög grad samverka.

Den tillökning i lärarekrafter, som betingas af den utaf läroverkskommittén föreslagna omorganisationen af Strängnäs läroverk, har af kommittén beräknats till 1 lektor och 2 adjunkter. Kungl. Maj:t har visserligen i sitt förslag icke upptagit någon af dessa nya platser. Men med hänsyn till tillkomsten af den 6:te realskoleklassen med ett beräknadt antal läraretimmar af 30, torde en ökning af lärarekrafterna visa sig nödig, äfven om ytterligare utvidgning ej vidtages. Det antal nya platser, som af den nu ifrågasatta utvidgningen betingas, torde därför icke kunna anses ens fullt uppgå till det af läroverkskommittén upptagna och således icke kunna tillerkännas någon afsevärd betydelse i jämförelse med de fördelar, som därmed åsyftas.

Enligt de af läroverkskommittén föreslagna öfvergångsbestämmelser skulle Strängnäs läroverk år 1905 ökas med klass real 6:1 och fördenskull där tillsättas ytterligare 1 lektor. Detta skulle i den föreslagna staten för 1905 medföra ökning af en lektorslön med 4,000 kronor.

På grund häraf få vi vördsamligen hemställa,

att Riksdagen, under förutsättning att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition i öfrigt hufvudsakligen bifalles, måtte för sin del besluta, att läroverket i Strängnäs utvidgas till högre allmänt läroverk med både real- och latingymnasium att genomföras på sätt och i den ordning, läroverkskommittén föreslagit, samt i den föreslagna staten för de allmänna läroverken vidtaga de ändringar, som häraf må påkallas.

Stockholm den 19 februari 1904.

Johan Widén.

Knut Almqvist.